

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 16 DE MAIG DE 1913

NÚM. 1794 ——— ANY XXXV

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ——— Atrassats: 20

RICARD WAGNER, A BARCELONA

—Al Palau de la Musica ha d'anar? Molt senzill... Sab el carrer de Sant Pere?
—No, senyor, De Barcelona no conec més que en Sanpere i Miquel.

CRONICA

Dilluns de Pasqua

Deia l'Olaguer Recó, o, si voleu, Micer Josep Carner: «No'm plauen els federals», i una de les raons que donava, per a justificar la seva repugnància envers els deixebles d'en Francisco Pi, era que

«a vora de les fonts
fan fontades».

Micer Josep Carner, el dilluns de Pasqua, devia roman- dre a casa llegint el séu aimat Horaci. Nosaltres no. Nosal- tres vàrem anar a fer fontada a la font «Moqueral».

I ho ferem amb tots els honors.

Mireu:

Ten fem llogat un carro; hi col·locàrem cadires, ben lliga- des amb les cordes d'estendre la roba. Un cavall jove i brau, cobert de cascabells i campanetes, estirava el veïcol.

Havíem comprat uns conills grossos com panteres i uns pollastres tendres com un mató.

Teníem un «gat», de nou porrons de beguda, que sobre la pell deia «Zaca».

Portàvem un company que fa l'al-i-oli més pesant que una casa d'en Gaudí, i més rabiós que en Marial.

Ten fem, en fi, compromeses un estol de mocetes, que pujaren al carro amb nosaltres, que s'arremangaren les fal- dilles per a ventar el foc i fer l'arroç; que ballaren, en ha- vent dinat, al compas d'un acordeó que jo feia sonar.

Voleu més festa?

Sortírem dematí. A l'ésser boi fòra de ciutat entràrem en una taverna i ferem la *mañana*: moscatell i aiguardent, sabeu?: barreja.

Després... enllà.

En sent a Moncada menjàrem botifarra a cà la Pelegrina. Després... enllà altre cop.

Som a la font. El cavall pastura, els homes cerquem lle- nya, les noies, lluint els refajos, fan foc.

Un xiscle.

—Què?

—Aquest poca-vergonya.

—Però què?

—Rès.

—Sí, rès. Si tornes a pecigar me'n vaig.

—Bé, vaja, dòna!...

—No estic per bromes d'aquestes.

—Quina hora és?

—Carai!, les dotze.—

I aleshores, tots, cadascú a les seves. En Feliu, a l'al-i-oli; en Joan a destapar les capces de sardines; en Ramón a tallar la llonganissa; la Carme, la Pura, la Dolors, l'Amparo i la Teresa (a) Ben plantada, a bufar el foc, i a remenar l'arroç, i a col·locar les cuixes del conill damunt les brases.

I a dinar.

Els uns menjaven asseguts, a tall de moro; els altres, ajeguts, de mig costat, com si estessin en triclinium; uns al- tres, finalment, estirats, boca-terrosa, com uns bacons, i ficant, quasi bé, els nassos al plat.

A l'acabament vingué la sorpresa.

—Feliu, treu el xampany.

—Què?

—Treu el xampany.

—Què?

—Au!, no fem orgues.

—Es al safareig, refrescant-se.—

I ja hi som. Les ampolles s'han ajagut al fons. No poden treure's.

Plens d'indignació, menacem a l'imprudent amb tirar-lo a l'aigua, si no pesca la beguda.

Ell se mig despulla, nosaltres l'agafem per les cames i el suquem com un melindro.

Una capbussada, dues, tres.

Surten les ampolles.

En Feliu s'aixuga amb un tovalló.

Tots bevem.

Després, ball amb acordeó. En Joan s'adorm com un sòc. El guarnim amb flors grogues, li posem rodanxes de llimona sobre'l ventre i una branqueta de murtra a la boca.

En Joan sembla un llus bullit.

Seguidament fem la sardana al séu entorn, i la Teresa li pinta el nas amb móres de redolta.

Ja és l'hora de marxar. Enganxem el cavall, trenquem la caçola, i... avall!

Entre dos llustros, el carro và tot guarnit amb canyes. No's protesta dels pecigs.

Moncada altra volta.

Bevem-hi?... Bevem-hi!

Carretera avall.

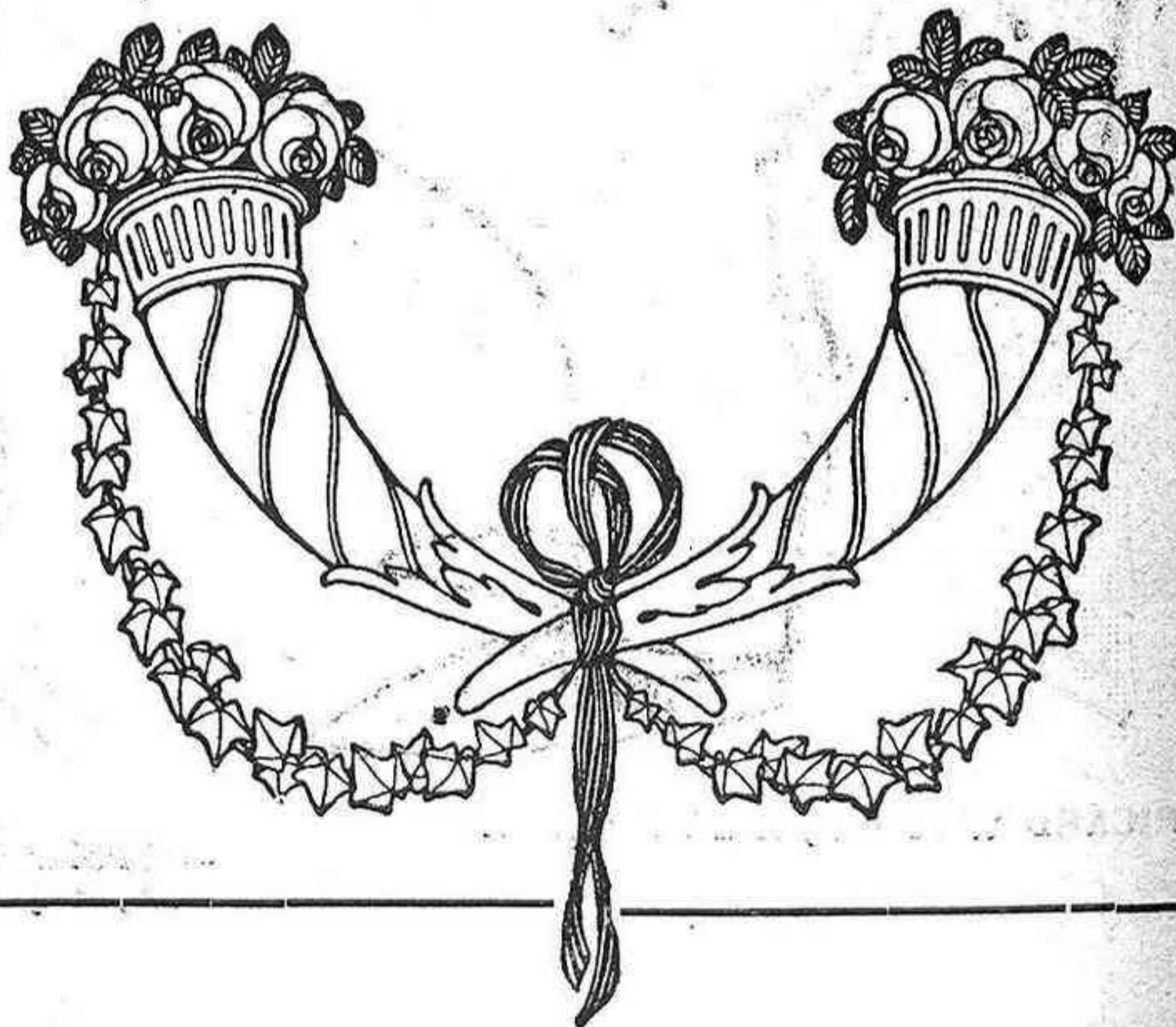
Una vèu de femelleta comença:

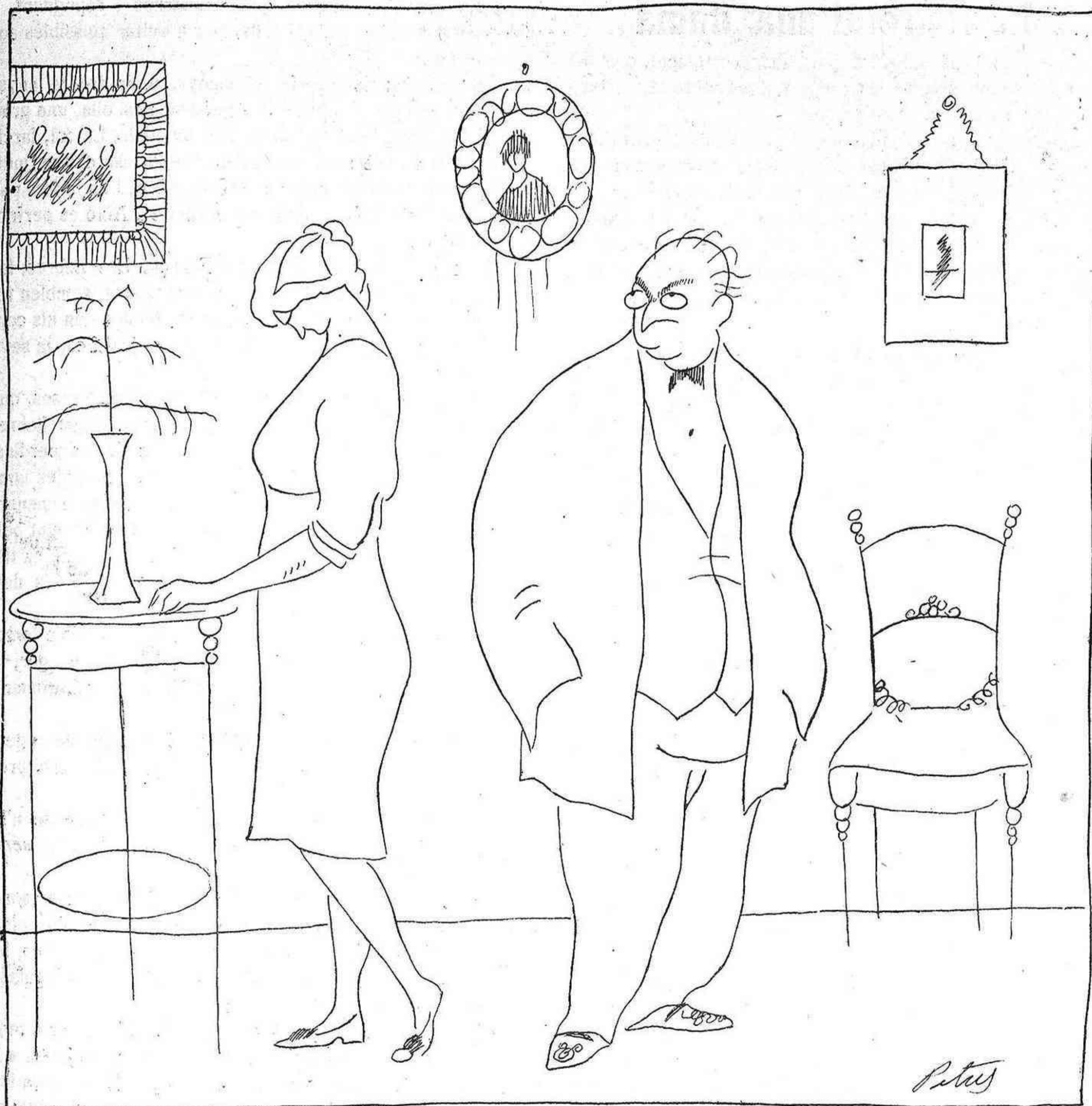
«Sota d'un sàlzer
sentada, una nina...»

Després, tots junts:

«Tornant de la «Font del Gat»,
una noia, una noia,
tornant de la «Font del Gat»,
una noia i un soldat».

MONI

EL PERVINDRE DE LA NOIA

UN APAT

En un dels salons de la «Maison Dorée» va celebrar-se, disabte, el banquet en homenatge de nostre bon amic i estimat company ed Gabriel Alomar.

Erem uns cinquanta amics i admiradors d'el poeta els que se sentaren a ja taula tenint-hi representació lo millor de nostra intel·lectualitat i dels nostres artistes.

L'acte transcorregé ple de germanor al mitg d'una alegria i cordialitat admirables.

En Cams Margarit oferi el banquet al nostre amic liegint nombroses adhesions. Brindaren en [Santiago Rusinyol, l'Ig-

—I si aixó de l'exportació de serradures no'ns dongués resultat
—Aleshores, et deixaré a mans dels jesuites.

nasi Iglesias, l'Eugeni Ors, Valenti i Capm, Lairret i d'altres dedicant tots hermoses paraules al obsequiat. Despues l'Alomar llegui unes quantes *quartilles* plenes de vibrant entusiasme i un vivisim agraimentent ovacionadissim.

En l'acte hi prengueren part homes de totes les tendències polítiques, car com va dir molt ve l'Eugeni Ors es tractava de fer acaatment a un *miembre i prima del partit de l'intel·ligencia*.

Donem al nostre company Alomar la nostra cara enhorabono per aqueix nou acte de simpatia que, unit als molts que ha rebut, proben lo que val i lo que se l'estimen.

P. S.

El llibre d'una dama

Jo no sóc pas anti-feminista. Tinc, certament, com deu tenir tot home sincer, els meus dubtes sobre la veritable missió de la dona en aquest món.

Posat entre una hàbil cuinera i una eminent escriptora, jo no sabria pas per quina decantar-me. Com a companya perdurable, segurament, seria la cuinera la preferida.

Les converses ideals, amb detestables viandes al plat, a la llarga han d'acabar per avorrir a l'home de més paciència. La desagradable impressió d'una sopa salada i mal condimentada no l'esborra la millor plana literària que pugui eixir d'una ploma femenil.

Això no és pas posposar la prosa a la poesia.

Cal tenir present que amb unes quantes pastanagues i un troç de carn pot fer-se un poema, mentres que amb les més belles paraules no sempre's logra guisar una mala xanfaina literària.

Doncs bé, avui ha caigut a les meves mans el millor llibre que he vist escrit per l'enginy d'una dama. El titula *Les bons plats de France*, i porta un subtítol, molt escaient també, de *Cuisine regional*.

Pampille, pseudònim de l'autora, és una bona cuinera que, tot explicant la manera de guisar les típiques viandes del seu país, fa bella literatura.

El llibre és una lliçó a les pretencioses que, per a fer veure que tenen una ànima esquisida, han de recórrer a sentimentalismes etòtics, expressats amb eufemismes artificiosos.

Jo estic encantat. Una dama il·lustre, que ha sabut agermanar les receptes d'un manual culinari amb la poesia més pura, amb l'ironia més subtil, que decora els plats amb descripcions meravelloses, que fa venir ganes de llegir i d'entaular-se.

Ella ha descobert la misteriosa relació que existeix entre l'èxtasi davant de la natura i la secreció davant del suc gàstric.

Fins ara, els que escrivien llibres per l'estil, havien oblidat que'l camp desperta la gana, i ni menys tractaren d'explicar-se aquest fenomen.

Pampille, amb un preciós refinament, ha descobert que hi han menjars que no poden devenir sabrosos sense'l decorat que'ls hi és propi. Coqueta i artista a la vegada, sab prou bé que'l paisatge dona sabor i aroma a les salses, que l'aire d'una localitat i el foc d'una llenya determinada són espècies insubstituïbles a l'èxit d'un condiment.

Adhuc, el patriotisme regional se filtra en les caçoles, i lo que a Bretanya és exquisit no hi hà manera de fer-ho tornar saborós al Rosselló.

Pampille encara arriba més enllà; ha trobat una filosofia en els atuells i una psicologia en els queviures.

Remenant-los, fa quelcom més que de pedagoga; ta d'observadora hàbil i carinyosa. Per cada estri de cuina troba un mot d'encoratjament i un afalec per cada verdura. Les viandes, per a ella, tenen ànima, voluntat i amor propi. Opera no com un pràctic brutal, sinó com un bídleg compassiu. Idealitza guisant. Frueix voluptuosament, mentres esfulla de la santa frescor a una col, de l'ardenta coloració d'un pebrot vermell, de la finor exasperant d'un pèsol. En fi, ella

separa el cap d'una anguila, per monstruós i repugnant, i no'l posa pas entre'ls altres talls, per a evitar possibles sobressurts als començals.

Cal sentir-la: «És precis, al menys, tenir trenta anys, per a que'ns agradi el bullit... Agafareu una olla, una gran olla de terrissa, que la tractareu com un amic. La col, farcida, és un incomprès; se'n mal parla, i se l'acusa d'ésser indigesta; la tractem així, com un parent pobre, i no la fem pas figurar en els *menús*, quan hi han forasters. Això es perfectament injust.

»La caça no és bona més que a França. Les llebres, les perdius, les guatilles i els faisans, a casa nostra, semblen tenir consciència de figurar solament en les fondes i en els contes cèlebres; es diria que s'entenen en justificar la seva excel·lenta reputació.

»No'm parleu de les llebres alemanyes, o hongareses, que han infestat els mercats, aquestes són unes grans llebres besties i sense gust. No'm parleu tampoc de les perdius, criades expressament per als restaurants, nodrides amb grana de col, que les hi comunica un regust de llumenera apagada. La perdiu lliure, la perdiu que ha corregut pels plans de Salonger, la perdiu que ha tingut por, que ha tingut set, que ha picat tota mena de granes a través dels camps, té un altre sabor...

»L'all de París és ordinari, fort; deixa una terrible fortor i endormisca al qui se'l menja. L'all d'Avignon és lleuger, fi; la seva olor s'evapora depressa..., mai fa venir embrutiment; al contrari, desperta l'intel·ligència».

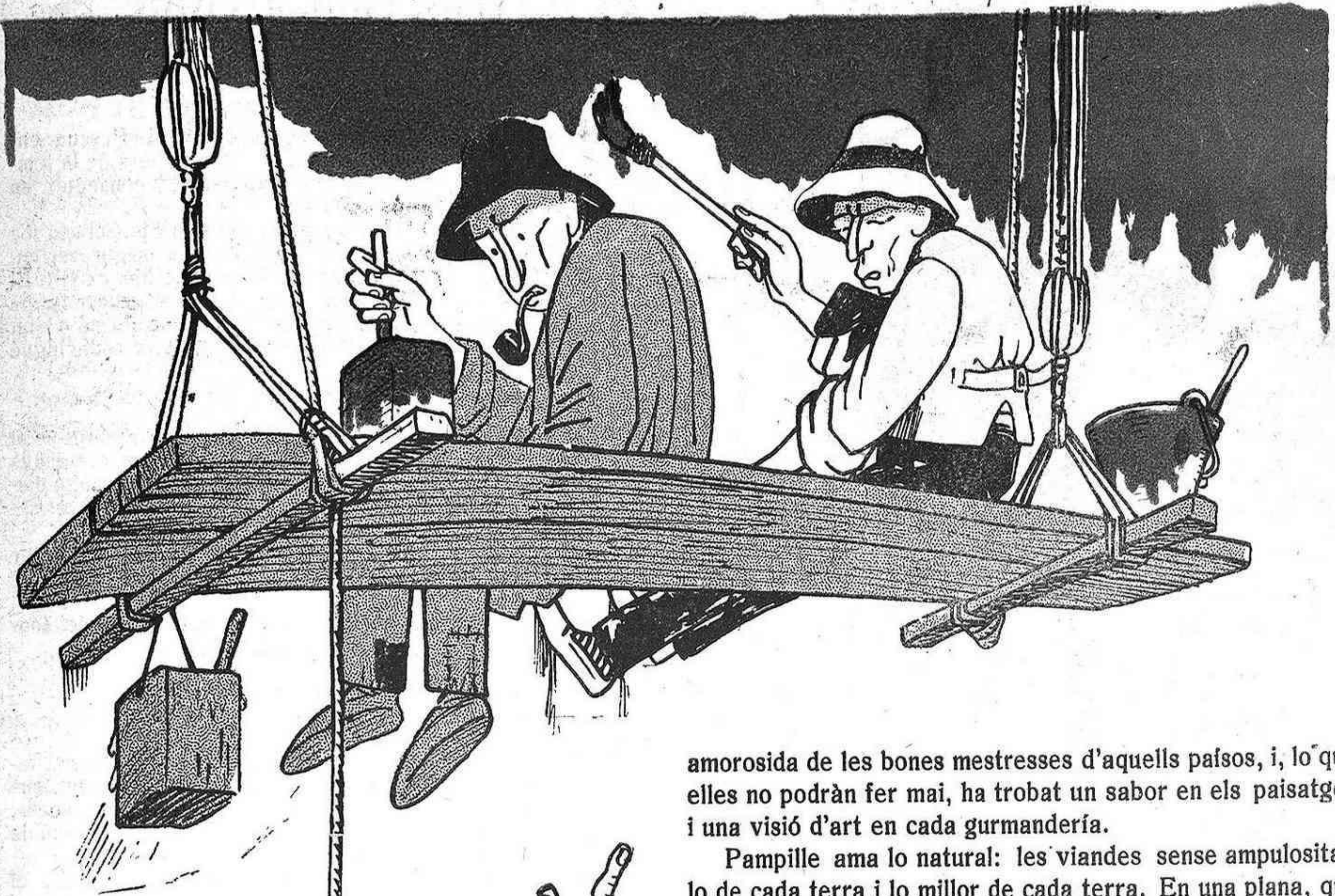
Parlant de la cuina de París, diu: «És la cuina de la gent que và depressa; és la cuina que no és pas feta amb prou amor; no és pas aquesta la millor cuina».

Referint-se a l'arroç a l'indiana, fa constar que se n'ha de fer *una bella montanyeta nevada, on cada gra servi la seva petita personalitat*.

No podem seguir espigolant totes les fineses de personal observació, amb les quals Pampille esmalta els seus plats regionals. A l'atzar, sense temps d'escollir les millors, les hem transcrites. Mes heus-aquí, encara, com ella sab guisar, amb un poder descriptiu inefable:

«*La matelote*, aqueixa *boullebaise* del Nort, per a tenir tot el seu sabor i tota la seva delicadesa, deu menjar-se a la vora del Sena. Ella mateixa és un paisatge. Ella evoca instantàniament un riu d'aigües profundes, de corrent viva; un cel gris i emboirat, una ratlla d'horitzó indecisa, el xapollejar de l'aigua sobre una escala de pedra, el cruixir d'una alzina retenint una petita barca, i l'estret caminal dels barquers, i les grans tofes de canyes que formen les illes, i l'entretreixit de les tianes i altres herbes relliscoses que hi han dintre l'aigua; així com el pas imprevisit d'una soca d'arbre mort, d'un berret vell o d'un tap de suro, que és seguit pels nostres esguards vagarosos, sense pensar en res, perduts en aqueix ensomni característic de les riberes».

Pampille ha passejat la seva admirable gurmanderia artística per la Flandes francesa, l'Illa de França, la Turena, la Xampanya, Normandia, Bretanya, Alsàcia, Lorena, Provença, etc... Pampille posseeix els secrets culinàries de totes aquestes regions, sab guisar amb la pròpia mà curosa i

PINTURA MURAL

—Encara estem així!... Però que rediantre feu?
—Es que anem a poc a poc

amorosida de les bones mestresses d'aquells països, i, lo que elles no podràn fer mai, ha trobat un sabor en els paisatges i una visió d'art en cada gurmanderia.

Pampille ama lo natural: les viandes sense ampulositat, lo de cada terra i lo millor de cada terra. En una plana, que titula «El mal dinar», pinta un àpet pretensiós: un menjador guarnit amb orquídees, una aparatositat que no arriba a fer oblidar la mà desgraciada d'un cuiner de forn.

En una nota diu: «No hi han millors dinars que'ls dinars d'amics. Vuit o dèu, tot lo més. Passant d'aquest número, ja no hi hà més lloc per als convidats; ni conversa general i interessant; cada hù resta amb el nas dins el plat i parla amb el séu veí. I quan el veí és un barber, un se sent morir poc a poc».

Oh, dolça Pampille! Quan parleu de que, per a ésser *coquessa*, s'ha de tenir vocació; quan demostreu que les mans de la guisadora són un element indispensable per a la sabrositat dels guisos; quan remarqueu que l'amor és l'essencial perfum de totes les salses, jo reconec que mai havia oit una veritat tant profunda ni tant bella.

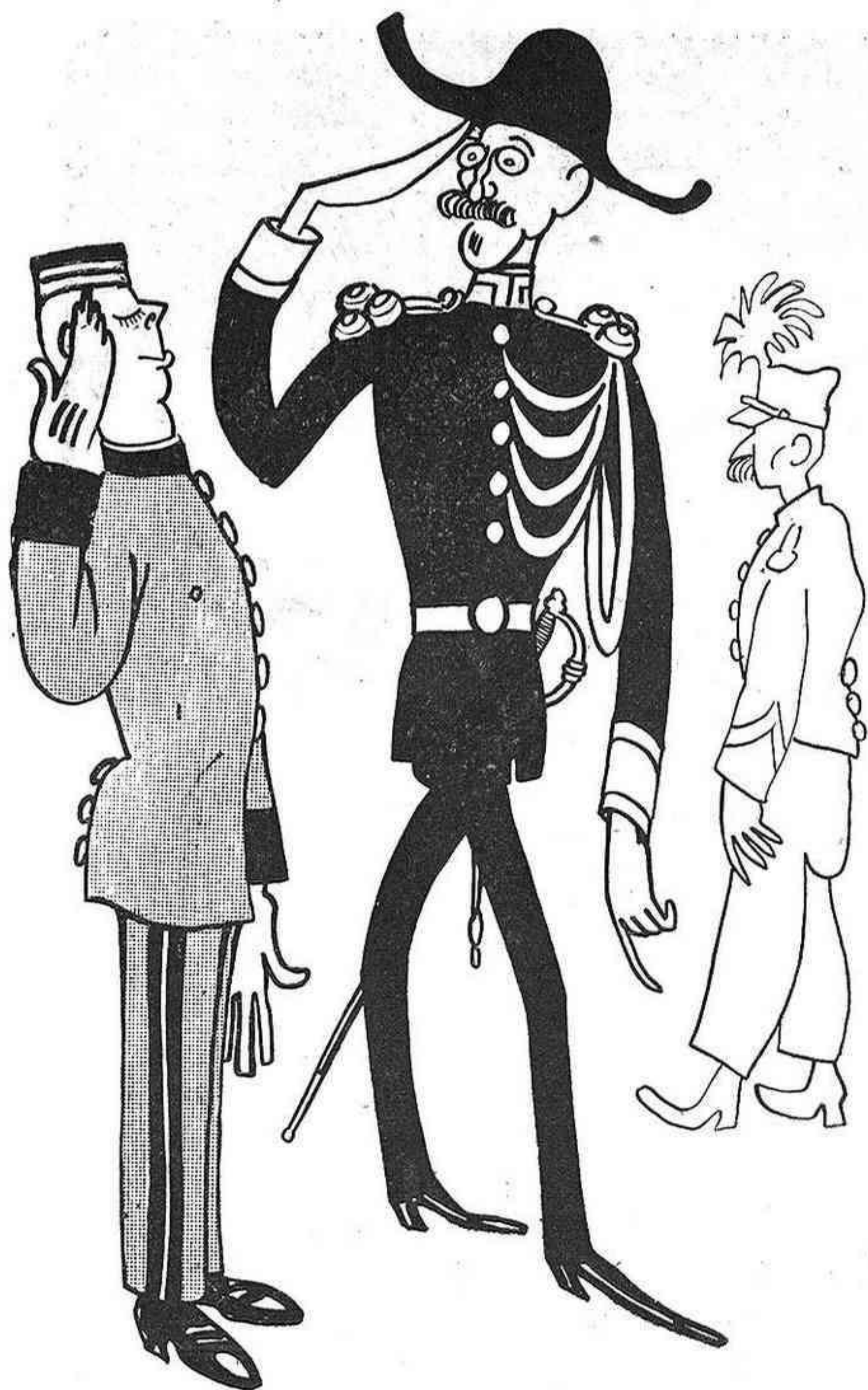
Havia d'ésser sobre un llibre de cuina on jo havia d'abai-xar el front, trobant un sentit just de la vida i del pler del viure! Quina lliçó per als bons magatzemistes de filosofies i els bons hortolans d'inutilitats retòriques!

Pampille, poguent ésser literata i pintora, ha preferit ésser *coquessa*.

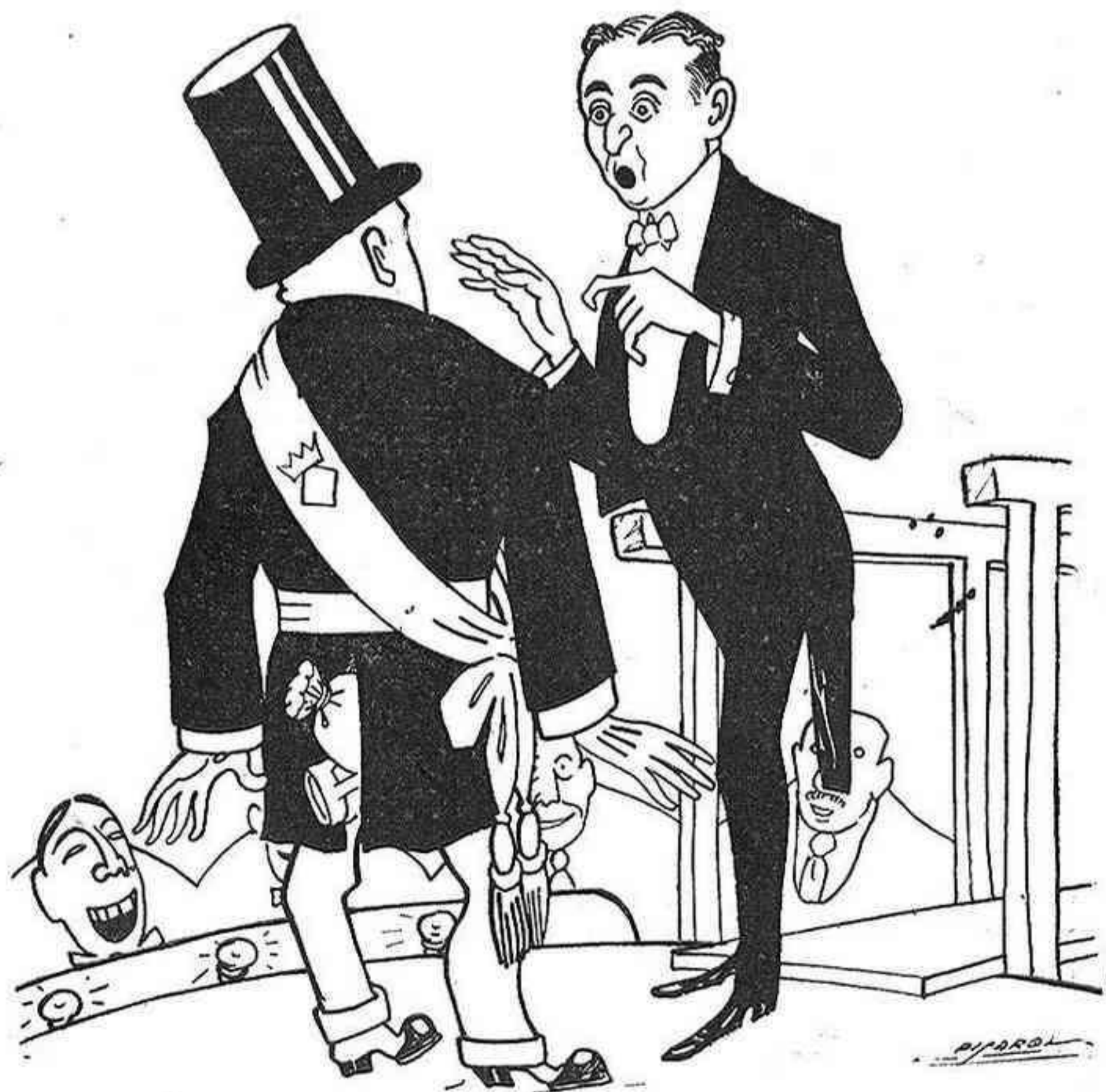
Quin jorn serà aquell que algunes literates i pintores es ficaran a la cuina definitivament, per a repòs de l'art i de les lletres i consol del marit?

I ara no podem estar-nos de cometre una petita indiscreció. Baix el pseudònim de Pampille s'amaga el nom il·lustre de l'esposa d'en Lleó Daudet, cèlebre polemista i fill de l'admirable autor de *Tartarin*.

P. BERTRANA

DAVANT DEL LYONÉS

—Fem-li honors de general, que [diu que ara'ns convé estar ve amb la Fransa.

TRANSMISIO DEL PENSAMENT

«El Profesor Mapelli» —Voste pensi bé en lo que porta a la butxaca y veurá com li endevino.
«Un del public» —Ja-là ja-là! Quina gracia! També li endevinaré jo i no tinc rès de «Magnètic!»

NOTES DEPORTIVES

FOOT-BALL

Els dos partits jugats, el diumenge i dilluns de Pascua, entre'l «Barcelona» i el «Zurich», han sigut els millors de la temporada. Es una honra per al nostre club l'haver conseguit, en els dos dies, un empat a dós «goals».

Els suïços juguen amb una acometivitat terrible, i el séu joc és quelcom brutal. Si posseïssen un «choot» més segur serien, indubtablement, els jugadors més perillosos que han existit. El «Barcelona» ha sigut heròic, especialment en el primer temps del «match» del dilluns a la tarde estigué a una alçada mai vista. Allò era una furia, i allò era combinar!... La lluita esdevingué èpica!

Dilluns a la nit, en el «Mundial Palace», va celebrar-se el banquet que'l «Club Barcelona» dedicava als séus companys suïços. Va regnar molta expansió. Es pronunciaren molts discursos. Els del «Zurich» varen posar-se unes berretines vermelles entre una tempestat de ball-manetes.

Sigué, en conjunt, un acte molt simpàtic, de vera germanor internacional, sense encarcament, que degué complaure als nobles estrangers, com ens complagué a nosaltres.

El «Club Barcelona» està destinat a ésser la gloria del nostre deport foot-ballístic. Hip!... Hip!... Hurra!

NAUTICA

La setmana nàutica ha sigut, com presumíem, un èxit veritable. Tant les regates de balandres, primeres en serietat que s'han conegut a Barcelona, com les de «yoles» i les de «canoes», han demostrat la corpulencia de nostres remers, la pericia de nostres balandristes i l'entusiasme sens limitat de tots.

La tripulació del simpàtic Camps ha tornat a guanyar el campionat d'Espanya i no va guanyar la regata internacional perquè l'equip vingut de Rouen és un equip d'atletes formidable que compta per victories totes les regates en que pren part.

Perdre la regata, com perderen els nostres, per dos llargades de «yol», és ja una victòria.

El públic que va acudir a les regates va poguer admirar al mateix temps l'avançades que estàn les obres del nou edifici del Club, que, a jutjar per lo que ja's veu, serà orgull de Barcelona.

GLOSARI

SEGUIM SENSE TEATRE

Continuarem, en la nostra mai prou ponderada Barcelona, sense tenir-hi un sol teatre on se representi en català.

Sembla que aquell renaiement de que hem parlat tant a totes hores, de que'ns hem alabat tant als ulls dels forasters, s'ha estrocat pot-ser per sempre més, i que d'aquells temps del nostre teatre no se'n canta gall ni gallina.

Perquè lo greu que està passant en la nostra artística Barcelona no és pas que no tinguem teatre (això podria ésser eventual), sinó que ningú el troba a faltar, que ningú'n parla, que és com si no hi fos i com si no hi hagués sigut mai.

Mai, ni per atzar, en un cafè, en un ateneu, en una penya, trobem algú que'ns digui: «Quina llàstima! Tant bé que anava, el nostre teatre! Tant que'ns alabavem de tenir-lo! Tant que'ns lluïem no anant-hi, però fent-hi anar als forasters! Quina llàstima que s'haja mort!» Mai ni un sol mot, com un difunt que ja se li han fet els funerals i sols ha deixat als parents deutes i records glo-

riosos.

Figureu-vos, per un moment, que s'hagués de tancar per «dèficit», aquesta fàbrica de casaments que'n diuen teatre del Liceu, el crit que hi hauria en les famílies i en els cercles, i a tot arreu. Seria la setmana tràgica de l'art líric barceloní: hi haurien mítings casolans, llàgrimes de noies casadores, mares de família cridant en totes les reunions, junta permanent en el Liceu; una desfeta de gent demanant que no deixessin morir la música, que és lo que amanseia les feres—i, al dir feres, voldrien dir novios.—Es veuria clarament que Barcelona el necessita... però el teatre català... pobret! Com que sols servia per a anar-hi a veure comedies, com que'ls entreactes eren curts; com que no's feien a les fosques, com en els cines, per a poguer-s'hi expansionar les parelles enamorades, ningú s'adona de que haja mort.

El teatre català era un lloc d'ensopiment que anava bé pels nostres pares, que tenten la sang d'horzata.

No. Avui ho hem vist clarament. El teatre català, a Catalunya, era un joc artificial que no's necessitava per a rès. Un divertiment casolà per a quatre bacallaners. Un esbarjo d'uns quants poetes que no devien tenir gaire feina, i, sobre tot, un número de lluiment en les nostres festes majors, per a poguer-s'hi dur un foraster i dir-li que en la nostra terra, a més d'ésser laboriosos, també teníem teatre.

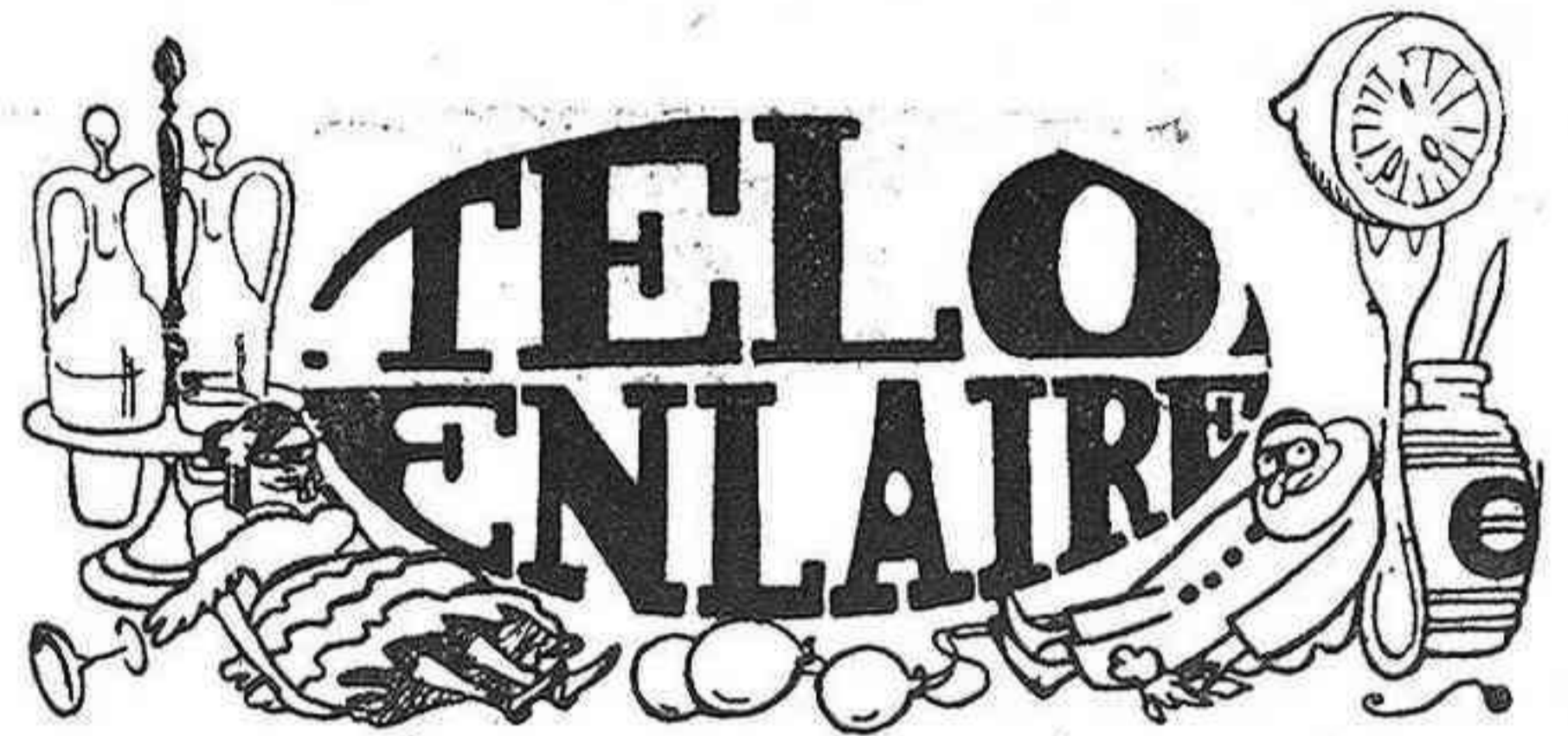
Però això ha passat. El patriotisme, de que'ns hem alabat tantes voltes, ha servit per a fer triomfar els de la dreta i els de l'esquerra, segons d'on cau la balança; ha servit per a fer cultura, també, de dreta o d'esquerra, segons la paga on se decanta; ha servit per a dur a les Corts un pomell de diputats, avinguts com un sol home; ha servit per a manifestar, per a votar, per a fer-se votar, per a fer mítings, reunions, posar pisos, segells, bande-

res, penons, senyeres i senyeres; ha servit per a tot l'aparato de la patrioteria; però no ha servit per a poguer trobar cinc-cents ciutadans avinguts perque anessin a veure comedies.

Podem dir, doncs, que no tenim teatre, perque no'n necessitem, i quan no's necessita una cosa, no se'n té, i si se'n té no se'n ha de tenir; però també podem dir que fem mal fet d'alabar-nos d'una cultura que no tenim ni ganes de tenir.

Valdria més que diguessim: «El nostre moviment patriòtic serveix per a fer diputats, i tot lo demés són histories».

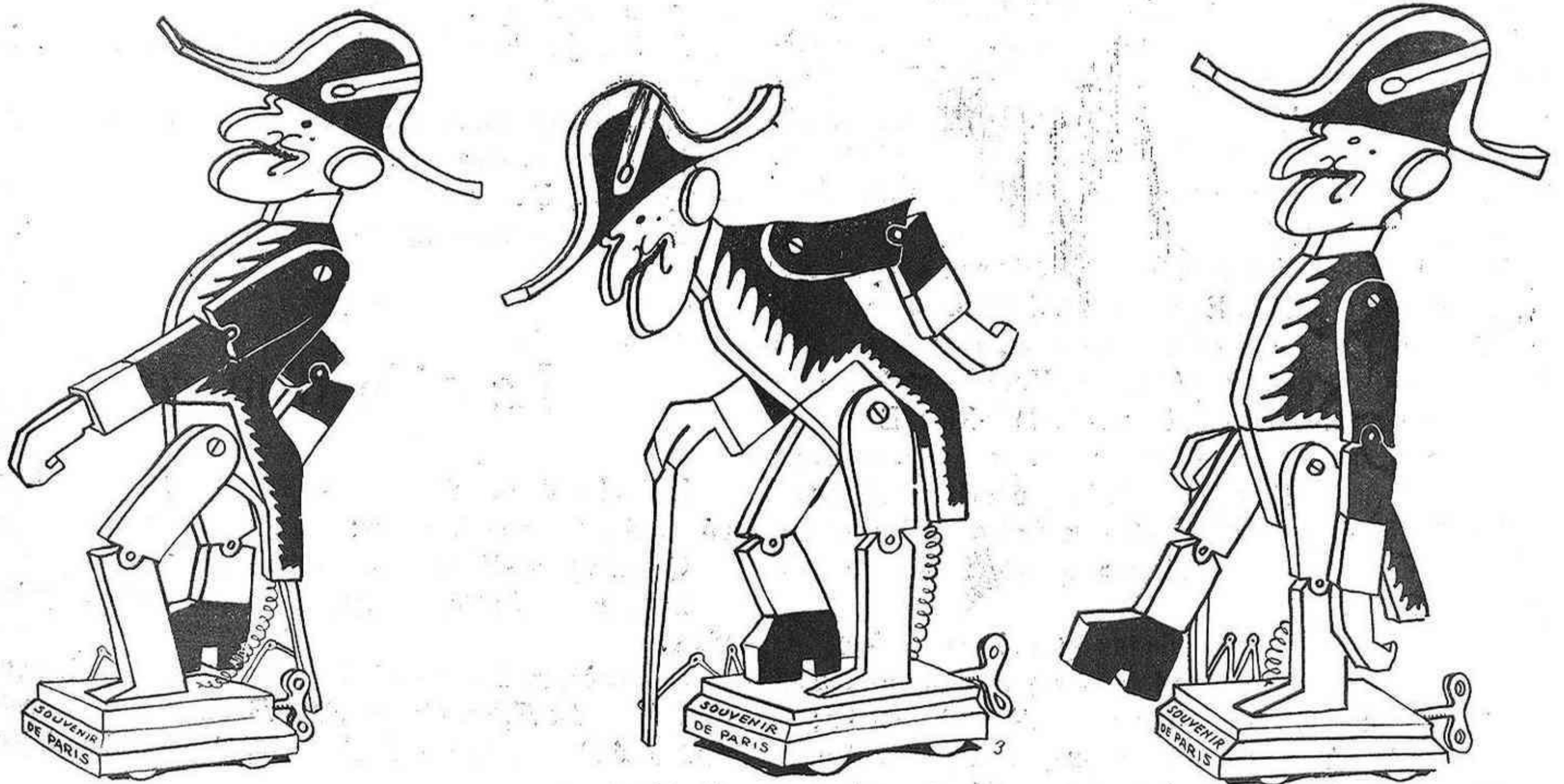
XARAU

TIVOLI.-Segueixen representa-ne amb èxit l'èxit relatiu que poden suposar *Las mocitas del barrio*, aiverida sarzuja de Casero i Larrilbiera, música postuma d'en Chueca. Aiqueixa obra i *Las musas latinas* son le que s'aguanten aquets dies en els cartells.

—Pera ahir dijous s'anunciava un acontexement: l'estrena de *La fierecilla domada*, opereta en tres actes del nostre Enrric Morera. Com poden compendre, no arribem a tems pera parlarne. —I un altra gran espectació pera avui: el debut de la famosa dansatriu Mlle. Mapierkowska, aquella papelloneta gentil que tant va agradar al nostre public aleshores de la tournée Max-Linder.

ELDORADO.-El professor Mapelli hi ha dsnat algunes de les

«MOMSIER ROMANONÉS» (LE TRIC-TRAC ESPAGNOL)

Joguina automàtica que ha obtingut un gran èxit a Paris de Fransa

seves interessants sessions sobre ocultisme, hipnotisme sugestió, etc. Permetin-me que no m'allargui en consideracions, perquè 'l meu company Pepis ja parla d'aquest bruixot en un article del mateix número.

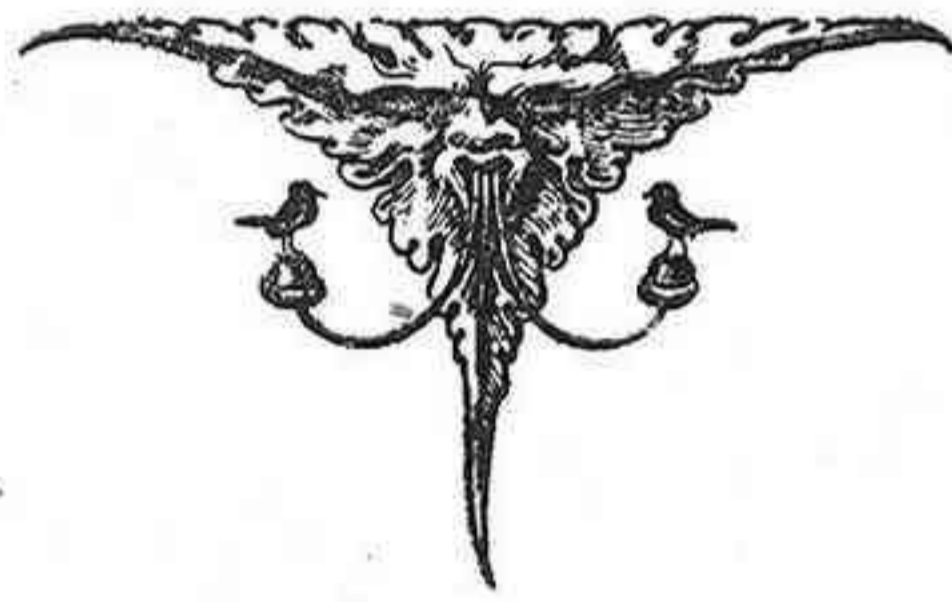
NOVEDADES—ahir va comensar la curta serie de funcions dramàtiques la companyia castellana de Enric Borrás, qual debut degué efectuar-se ab la representació de la esquisida comedia tràgica de'n Sem Berelli *La cena de las burlas*.

De l'impresio qu'ens haji fet ne donarem compte la setmana entant, esperant veure al nostre gran actor en *Nena Teruel*, en *Fin de condena*, en *Alma muerta*, d'n Guimerà i en alguna altra obra d'empenta.

La serie constara de deu úniques representacions i es de dol-dre que l'eminent comediant català no haji nutrit el repertori amb més obres de autors de la nostra terra.

COMICO—Abans d'ahir debut de l'aplaudidissima Lluisa Rodríguez amb *La Generala*.

La setmana que vé, estrena de *Las Bayaderas* opereta en tres actes

Dominant la voluntat

El professor Mapelli, amb els seus experiments de sugestió, hipnotisme, adivinació del pensament i domini de la voluntat, està trastornant a mig Barcelona.

Les seves sessions són tant clares, tant «científiques», en el sentit popular de la paraula, que l'espectador no pot menys que entregar-se per complet a les conclusions del simpàtic experimentador.

Amb dir que ha arribat a convèncer al senyor Riera, de l'«Anuari», que és home entès en tots els trucs de l'ocultisme i que no's deixa tombar així com així, ja està dit tot.

Les probes fetes pel sugestionador italià, eminència mèdica, deixeble d'en Lombroso, tenen tal força de virtualitat en el públic, que no's pot demanar més. En Mapelli és, més que un home extraordinari, una fura dels caus de l'esperit. Per a ell no hi han secrets possibles. S'han acabat els *secretaris* i els *secreters*!

Fins el pervenir de les persones llegeix amb els seus ulls de serpent fascinadora. Ell va pronosticar que la Lantelme moriria de cap al Rhin, i va endevinar-ho, amb la mateixa facilitat que demà endevinarà que en Marial morirà de cara a la paret, o en Lladó bevent aigua de Dos-Rius. Ell coneix els nostres pensaments i veu lo que portem en la butxaca de l'infern de l'ermilla. Ell ho sab tot, i ell té poder per a tot.

La qüestió és que la persona siga de les que's presten, lo que ell ne diu un «bon subjecte», que, lo demás rai, deixeu-ho anar.

L'altre vespre, per medi de la sugestió, va arrabassar la paraula a un senyoret, qui no feia més que parlar tota la nit en vèu alta, comentant el treball de l'experimentador; el bruixot se n'hi và de dret, l'hipnotitza, el desperta, l'obliga a callar despert, localitzant l'experimentació en el total emudiment i demostrant-nos que, si ell volia, el tal subjecte no parlaria mai més de la vida; experiment que pot recoma-

nar-se, per la seva eficacia, a tots aquells marits que tenen la dona massa xerraire. *Probadlo y os convenceréis*, que diuen els farmacèutics.

Tots els que s'han dignat complaure'l, tots els que han pujat a l'escenari una sola vegada, ja's pot dir que han begut oli de sugestió. Ja'ls té dominats per a sempre més; ja són ben seus i en fa lo que vol. Fins els quartos els faria donar, si no'ls els hagués fet deixar ja en la *taquilla*.

A tots els subjectes—subjectes bons, és clar,—que havia hipnotitzat durant la sessió del dijous, va manar-los que, al sortir del teatre, anessin al «Lyon d'Or»... Ara aquest, ara aquest altre, al cap d'una hora escassa ja hi eren tots; no n'hi va mancar ni un. I això que'l «Lyon» és un lloc indicat i raonable per a tota mena de noctàmbuls. Ara imagineu-vos que, així com li va donar per a fer-los anar al «Lyon», li dona per a fer-los anar a les quaranta-hores o a Cala...tayud, per exemple, allí haurien sigut les raons i la *risa*.

Guardem-nos d'aquest mano, que té més de diable que de persona; evitem-lo, esquivem-lo, o, sinó, si s'està gaires dies més a Barcelona, acabarà per a portar més d'un disgust al *seno* de les families. Amb el poder meravellós de la seva voluntat, ell, com un detectiu dels de folletí, ens descobriria tot seguit la farsa política que cova en el cervell dels nostres prohoms, l'escoria del nostre comerç i de la nostra banca, la podridura dels nostres salons aristocràtics... Ell, si volgués, proposant-s'ho tant sols, acabaria amb tota mena de trampes, conxorxes i miseries, i les posaria a la llum del sol. Fins, si ell volgués, acabaria amb els lladres, de segur; perquè, endevinant-los l'idea, podríem prevenir-nos.

I, ara que parlem de tófonos...

Abans d'anar-se'n, *egreggio signore* Mapelli, un sol experiment. Li supliquem amb tota l'ànima. Arribi's a cà la Ciutat i faci una prova amb els regidors. Vegi si endevina quins són els més *aixerits* de la colla. A vostè li serà molt fàcil de senyalar-los, i nosaltres ens treurem un dubte i un pès de la consciència.

Però... Jo, també..., què dic?... ara hi caic!... Inútil pretenció.

Als regidors, me sembla que no'ls podria sugestionar, ni vostè ni cap hipnotitzador.

Que en què'm ficso?

En que fan cara de no ésser prou «bons subjectes».

PEPIS

La vida d'un rei

L'atentat, de que últimament ha sigut objecte don Alfons, dona actualitat a la pregunta:

Quant val la vida d'una testa coronada?

El problema és més peliagut de lo que sembla a primera vista.

Si vostès, modestos ciutadans rasos, se presenten en les oficines de *La Equitativa* o d'*El Fénix nacional* amb la pretensió d'assegurar-se l'existència, l'operació serà jòc de poques taules.

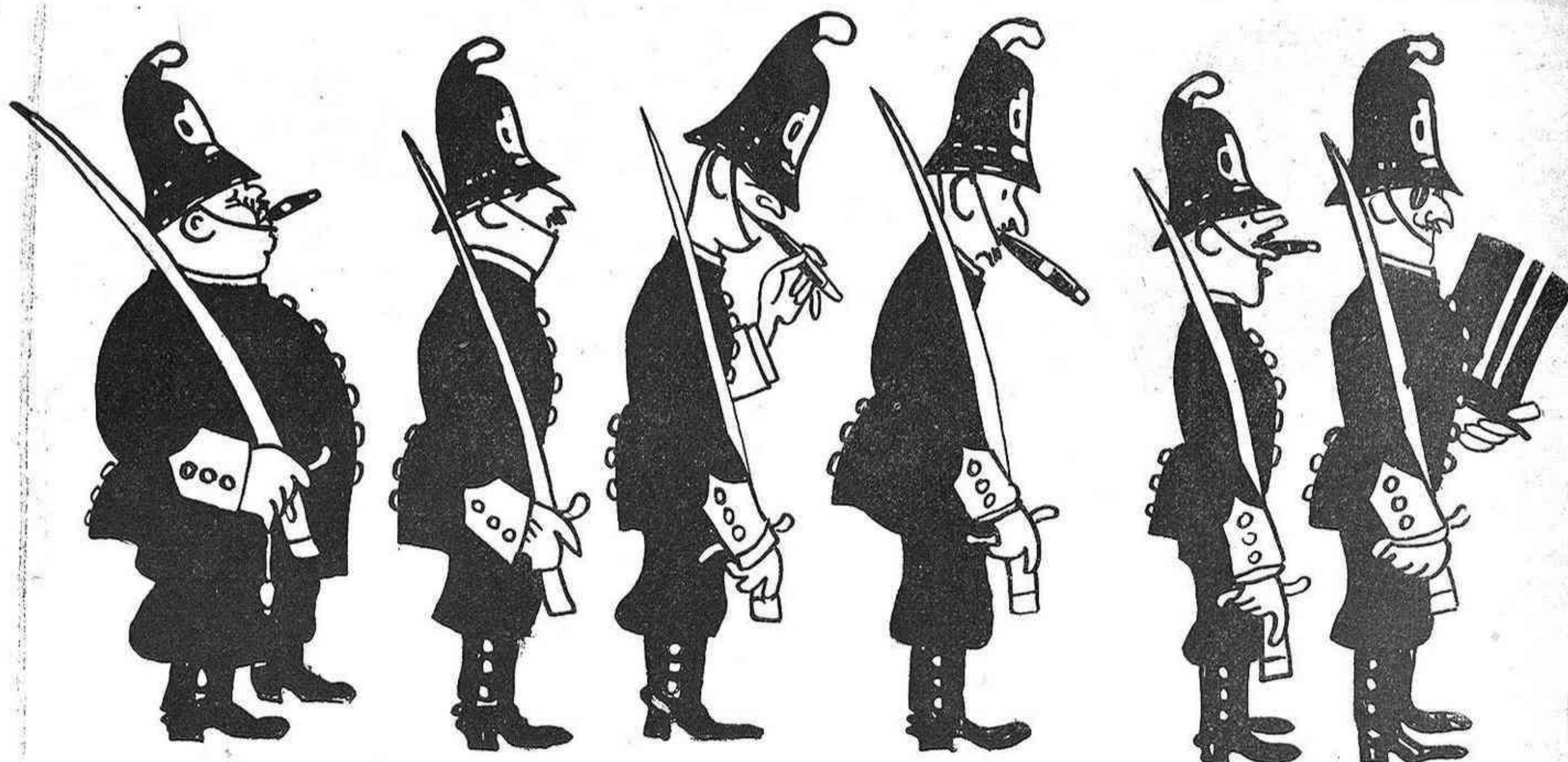
El gerent els preguntarà com se diuen, de què fan i quina edat tenen.

opa.

CANTARELLA... PENITENCIARIA

— «Quan, al Cel, va sapiguer-se
que's moria la Martí,
San Pere va cridà als angels
i els va tancà tots a dins.»

LES BODES D'ENTRESSOLS

—Eran más llares y gordos los de Millán Astray... pero, bah... Algo se chupa, qué carai!

El metge els auscultarà el pit i mirarà com estan de salut.

L'encarregat de la classificació els ensenyarà les tarifes.

I... a formalitzar tot seguit el compromís.

—Pagant anualment tal o qual prima—els dirà l'administrador—la vida de vostès val... tant.—

Però, tractant-se d'un rei... ai!, la cosa varia i es complica d'una manera extraordinaria.

Un rei no és un betes-i-fils o un xacolater, que viu fins que la naturalesa li diu prou, i es mor tranquilament al llit, després de l'indispensable atac de feridura i les corresponents visites del metge.

Per causes que salten a la vista, l'ofici de rei és avui molt exposat.

Perills de tot llinatge rodegen la seva preciosa existència.

Enemics polítics, enemics socials, enemics estrangers l'amenacen a tota hora.

Quan no és la bomba d'un terrorista que'l pren per adjectiu, és el punyal d'un fanàtic solitari, o el browning d'un conjurat misteriós.

Mai pot, al sortir de casa, com solem fer-ho nosaltres, dir a la seva dona:

—A les set tornaré. Tingueu-me el sopar a punt.—

Què sab ell, pobre rei!, quan bo i sà abandona el seu domicili, a quina hora podrà tornar-hi, ni com i en quin estat hi tornarà!...

Un monarca—diguem-ho en breus mots—és un aviador... que no vola. I ja sabem lo que representa, avui, la vida dels homes-aucells.

Per això, quan les companyies de «seguros» veuen entrar un rei en les seves oficines, ja tremolen.

—Mal negoci!—pensen els administradors de l'establi-

ment.—O s'haurà de carregar-li molt la prima o no farem res.

Devegades, ni amb aquesta exageració de tarifes, s'avenen, les cases, a operar sobre una testa coronada.

El jove rei Alexandre, de Servia, va recórrer totes les agències d'Europa i en cap d'elles varen voler assegurar-lo. Les companyies sabien de sobres que'l seu casament amb l'hermosa Draga havia acumulat damunt d'ell els odis de tota la nació i no varen voler exposar-se a jugar amb la quasi seguretat de perdre. Alguna ja s'arriscava a assegurar-lo, però li exigia una prima tant tremenda, que'l rei Alexandre, espantat, hagué de deixar-ho corre.

En canvi, el rei Humbert, d'Itàlia, de qui ningú sospitava que anés a morir violentment, va resultar, per a la companyia que l'havia assegurat, un client dels més desastrosos. En vinticinc mil'ions s'havia apreciat la seva vida, i tant enorme suma va haver de pagar-se, en 1900, als hereus de la víctima d'en Bresci.

Victor Manuel III, fill del difunt i actual rei d'Itàlia, està assegurat solsament per la meitat, o sien dotze mil'ions i mig de lires.

No representa, segurament, tant mal negoci, per a la companyia que l'ha firmada, la pòlissa del zar de Rússia. Vint mil'ions s'han compromès sobre la vida del successor dels Romanoff; però com que en Nicolau entrega cada any quatre-cents mil francs de prima, i aquest «seguro» va fer-se quan l'actual zar era molt jovenet, resulta que a hores d'ara porta ja pagats una pila de mil'ions.

El qui de debò va pendre el pèl al gènere humà sigué Eduard VII, d'Anglaterra.

Pràctic com ell sol, el bon rei no volgué assegurar-se la vida, fins que les forces varen començar a faltar-li. La companyia, a la qual Sa Magestat va dirigir-se, naturalment, sabia molt bé l'estat de salut del monarca; però, tractantse-

LES BODES DE'N TRESSOLS

—Casat sóc, qué m'hi dieu?
—Que sembla extrany, voste que ha lligat a tanta gent,
que al últim s'hagi deixat lligar

d'un home tant bò, tant simpàtic, tant aixerit, qui és que té cor per a dir-li: «Vostè està molt mal, vostè és una ruïna; no és possible assegurar-lo?».

Per consideració, doncs, al sobirà, la companyia, somrient i amable, no sols va fer-li sense dificultat el «seguro», sinó que portà la galanteria, fins a l'extrem, de senyalar-li una prima de les més moderades. Davant d'això, el rei, verament sorprès, arribà a creure's que no estava de bon troç tant gastat com ell se figurava i va quedar contentíssim. Als dos anys, Eduard VII se moria en poques hores i la desdixada companyia havia de pagar divuit mil·lions...

Desde aleshores, malgrat el seu probat monarquisme, diu que les companyies britàniques de «seguros» han resolt suprimir de la seva arpa administrativa la corda sentimental.

El rei, sí, val molt; és un gran home, el primer ciutadà de la nació, l'àngel custodi de les llibertats angleses; però, què diable!... *bussines is bussines...*

A. MARCH

Del jardí dels humoristes

EL PROMÈS DE LA LAIETA

No va ésser pas petit l'escàndol que'l promès de la Laieta va armar a la sagristia de la parroquia.

Tot estava a l'hora: la núvia, tendre i riallera com una poncelleta, sota del vel blanc; els testimonis, els convidats, el capellà que havia d'efectuar el casori..., tot-hom a punt.

Per fi, arriba el nuvi, i... ho voleu creure?... Estava borratxo com una sopa. Caminava tortament; engegava rots d'aiguarent i blasfemava igual que un carreter encallat per culpa d'una processó.

Imagineu-vos l'enrabiada del capellà, a l'adonar-se'n. Tant va ésser lo que's va enfadar que, encarant-se amb el nuvi, va dir-li:

—No te'n dones pena, desvergonyit?... Presentar-te, així, en una ocasió com aquesta? Vés, vés-te'n del davant meu! Vés a dormir la mona! Quan estiguis ben serè, torna, i aleshores en parlarem d'això del casori.—

I tots, nuvis, testimonis i convidats, no tingueren més remei que entornar-se'n a casa, perquè'l capellà s'entocudí en no celebrar la cerimònia.

L'endemà varen anar altre cop tots a l'església.

La Laieta estava més guapa i més radiant que mai, amb el seu trajo de núvia i les flors de tarongina. Els testimonis, els convidats i el mateix capellà, tots de pontifical, no esperaven més que la presència del nuvi.

Per fi, aquest va presentar-se.

Estava, encara, més begut que'l dia abans; feia unes grans esses i ensopogava a tot arreu.

—Verge santa!—va exclamar el mossèn.—Avui, també? Altra vegada?... I quina pítima portes!

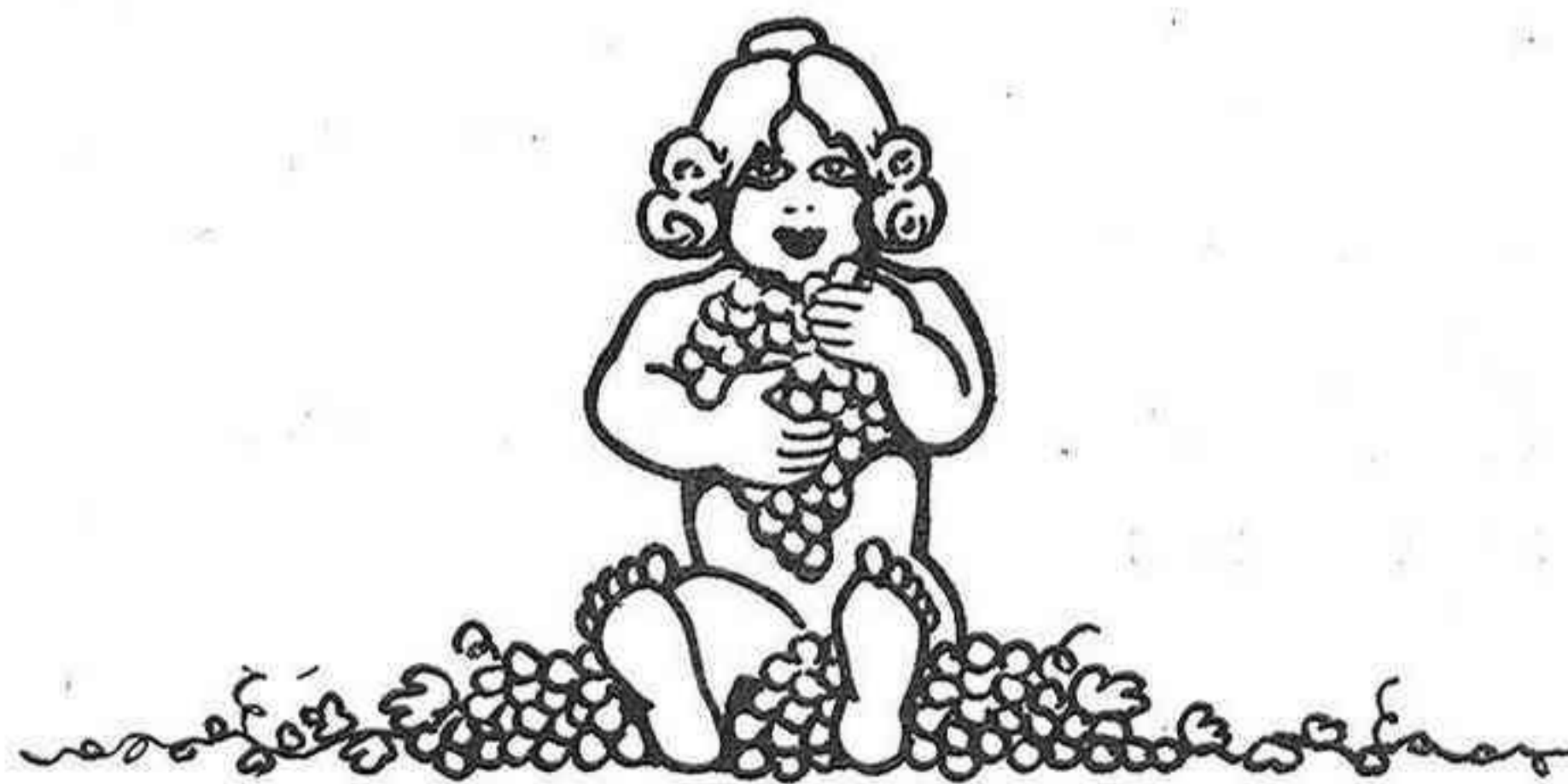
I, dirigint-se a la núvia, va afegir, tot cremat:

—Sembla mentida!... Com és que'm porteu aquest home... així?—

Aleshores, la Laieta, amb una vèu dolça i tendre, respongué:

—Ai, Senyor!... Però, què vol que hi faci, jo, pobre de mi, si, quan no està borratxo, no té ganes de casar-se?

R. BRINGER

DRAMA DE MON

—Desvergonyida!... Mal cap!... Mireu que anar-se a enamorar d'un home casat... que no té cap diner!...

ESQUELLOTS

SE prepara un grandióssim homenatge als sis regidors que varen votar contra l'aigua de Dos-Rius.

Hi ha intenció—segons sembla—de celebrar una solemni festa i un popular banquet a Belles Arts.

Està bé; però millor seria fer quelcom que restés ficso, i per anys, per a exemplaritat de les generacions futures.

Posem, per cas:

Al cim del *chateau d'eau*, o cascata del parc, hi ha el monumental carro de l'Aurora. Doncs bé, nosaltres creiem que, camassí camallà dels cavalls d'aquell carro, s'hi haurien de col·locar les estàtues eqüestres dels simpàtics regidors.

Hace, la idea?

AN en Larita, el popular noviller, li han pispat la cartera, amb mil pessetes a dintre.

Lo que pot l'admiració!

Perque l'autor d'aquesta irregularitat no creiem que siga cap lladre; sinó un aficionat impulsiu que té la mania de guardar records dels *maestros*.

No pot ésser altra cosa.

L'altre vespre, a l'«Eldorado», l'hipnotitzador Mapelli, dirigint-se al públic de les butaques, va demanar que pugés a l'escenari una persona ben coneguda de tot-hom, amb l'objecte de que'ls espectadors donessin crèdit a l'experiment que anava a executar.

—Desearia que subiese—deia el conferenciant—una persona muy conocida; la más conocida de todas.

—Molt coneguda?... En Xarau!—varen respondre alguns bromistes.

I lo curiós fou que en Xarau, el glosador de L'ESQUELLA, es trobava precisament en la *platea*.

Però el nostre Xarau no va donar-se per entès, car li agrada conservar l'incògnit.

UNA notícia:

«Ha sortit de Barcelona el marquès de Marianao».

Una altra notícia:

«Ha arribat a Barcelona la dançarina Stasia Napierkowska».

Aquí de la dita:

No hay mal que por bien no venga.

DISSABTE passat va arribar a Barcelona la banda municipal de Lyon.

I a l'endemà, pagant la «pubilla», els lionesos eren obsequiats amb un gran banquet.

Un banquet en el qual, com sempre, varen disfrutar-hi més els nostres regidors que'ls forasters.

I això que'n podien sortir baratet, aquesta vegada.

No eren de Lyon?

Doncs amb unes quantes pastes lioneses quedaven bé.

A la California són molt morals.

Tanquen les tavernes, proibeixen donar propines, i, darrerament, han dictat una llei segons la qual se proibeix fumar cigarrets als nois de les escoles.

I, efectivament, pels carrers de Sant Francisco no més se veuen mocosos fumant amb pipa.

EL pobre *avi* del parc és una víctima expiatòria.

Que n'hi arriben a fer de vituperis, alguns dels seus *amables* visitants!

I ell, rès; els aguanta impassiblement, sense llençar ni una queixa, com els martirs cristians de la pel·lícula *Quo Vadis?*

Però ha arribat a tal extrem el martiri del pobre *avi*, que'l director del parc zoològic té la sospita cruel de que algún malcor ha donat a la bestiola—o, millor dit, bestiaça—pa barrejat amb mistos.

Això ha fet decidir a l'autoritat municipal a vetllar espontàniament per la víctima, i, malgrat no haver rebut d'ella cap memorial d'agravis, ha ordenat als seus dependents que exerceixin una rigorosa vigilància entorn del captiu i sofert paquiderm, per a evitar abusos com el sospitat.

Si el fet és cert, al traidò,
el pobre *avi*, amb accents tristos,
li pot di, amb tota la raó:

«Lladre, que m'has dat pa amb mistos!».

EN els anuncis de l'«Eden», l'empresa diu que'ls concurrents als regis salons del *foyer*, quan són quarts de tres i veuen ballar als distingits senyors Henry et Carmen les dances *Pas de l'ours*, *Pas de l'orang-outan*, *One and Two Step*, etc., etcètera, se pregunten:

—*Nous sommes a l'Abayé de Tisseleines?*—

I ca! Els nostres *corridos*, quan veuen aquests balls, saben molt bé on són, i fan més, ho diuen:

—Ja som a Sans!

CADA dia progressem.

Ara, a Suecia, el ministre d'Hisenda ha autoritzat al Tresor per a que al darrera dels bitllets de banc hi imprimeixi anuncis comercials; cobrant, naturalment.

També ho podrien instal·lar aquí, això dels bitllets-prospecte, i fer més, encara, si per nosaltres anava.

Repartir-los per les rambles.

Ja'ls prometo jo que no'ls embrutarien, com els de «La Invencible», «La Constància» o «El Regulador».

I ara que parlem de bitllets de banc.

En l'Estat de Washington els imprimeixen amb una tinta especial que conté una gran quantitat d'àcid fènic.

Diu que no hi hà microbi que ho resisteixi, per rabiós que siga.

Això sí, com que fan molta pudor, els homes van pels carrers ensumant-se els uns als altres, per a saber qui graneja, com si fossin gocets.

Ja tenia raó Mr. Prud'homme, quan deia que l'extrema civilització està tocant amb la barbarie.

Mirin que... això d'ensumar-se!...

EN Marial, en Carreras i en Marcilla estudièn, en aquests moments, la reorganització del còs de bombers.

Tres peus per a un banc és una cosa ridícula.

Però tres caps esquifits, per a un còs tant gran com el dels bombers, ha de semblar un fenomen digne d'una barraca del Paral·lel.

EL viatge del rei, a París, ja ha tingut conseqüències.

Com tot-hom sab, l'acompanyava en Romanones, que, com tot-hom sab igualment, és coix d'una manera indecenta.

Als parisencs, que són molt bromistes, els hi ha fet molta gracia nostre don Alvar, i, després de divertir-s'hi, han volgut que hi gosessin els seus fills.

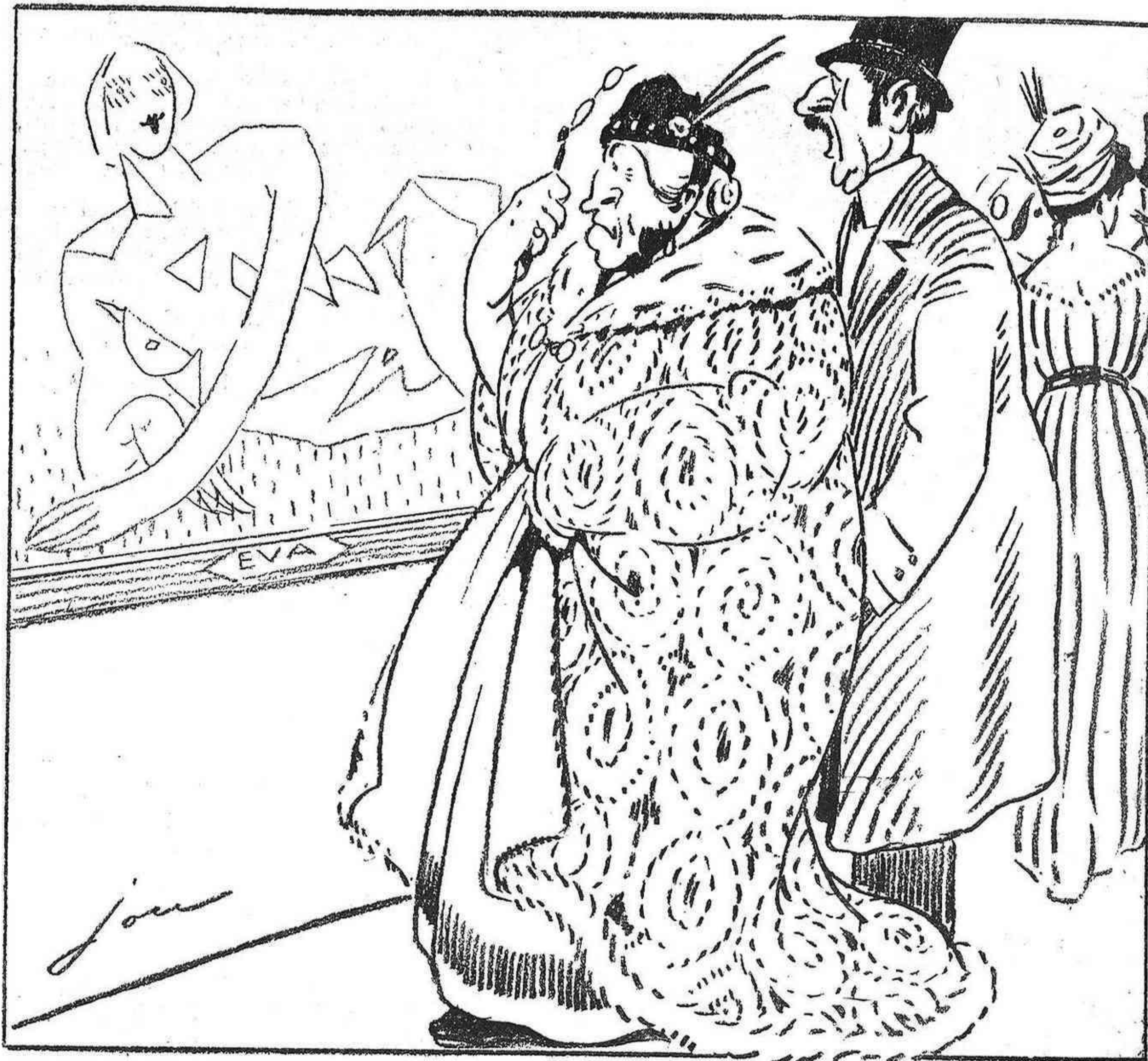
A tal objecte s'han empescat una joguina de llauna que camina com la mare de la *Chelito*, i la vénen els *camelots* pels *boulevards*.

No sabem com ne diuen, però segurament serà:

Le tric-trac espagnol,

Le miuistre balancin,

O, ara caic, ara m'aixeco.

ART CUBISTA

Ell: -I aral... No n'havia vist mai cap, de dòna, com aquesta.
Ella: -Dons mira... 'S veu que totes les de cuba són aixís.

L LEGIM:
«Algunos empleados del Municipio se han dirigido al Alcalde, pidiéndole que en el nuevo presupuesto se les aumente su asignación».

Molt bé.

Tot-hom té dret a la vida, i la petició no pot ésser més justa ni més humana.

Además, estaven en el séu dret.

Com el Batlle està en el séu, demanant-los que treballin una mica més; lo qual ens sembla bastant més difícil.

L LEGIM que un senyor vol donar una conferencia sobre *El partido reformista en sus relaciones con la clase media y el proletariado*.

Penso que aviat sortiré jo a donar-ne un altre sobre «La meva dispesera i jo, en les nostres relacions amb la banca, el clero i l'exèrcit».

Perque les relacions serien les mateixes i la representació quasi igual.

EL senyor Collasso demana una llista d'empleats municipals amb l'intent d'enterar-se de quants són els que cobren molt i no treballen gens.
Nosaltres li direm.

Són tants com els que treballen molt i cobren poc.
Que és lo mateix que dir:
Són molts.

S'ha fet l'entrega oficial de la Casa de Lactancia a l'Ajunta, ment.

Ben mirat, no'ls feia gaire falta, l'entrega d'això de la llet an els nostres regidors.

Perque ells ja saben on anar a mamar, sense entendre's amb don Llorenç Ardit.

S'anuncia, per a molt aviat, un certàmen d'arquitectura.
Ja sé qui no s'emportarà el premi.
En Falqués.

Antoni López, editor - Rambla del Mitg, núm. 20.
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Novedad
DIEGO RUIZ

Ptas. 0'50

La idea y el sentimiento de América :: en la obra de Jacinto Verdaguer ::

NOVISIMA

Ortografía Catalana

Vocabulari Ortografic

Segons les normes de l'Institut d'Estudis
Catalans, ordenats y anotats per
A. ROVIRA Y VIRGILI

Segona edicio

Preu 1'50 ptas.

Les cent millors poesíes de la llengua catalana

Triades per E. Moliné i Brasés

Un volum

Ptes. 1

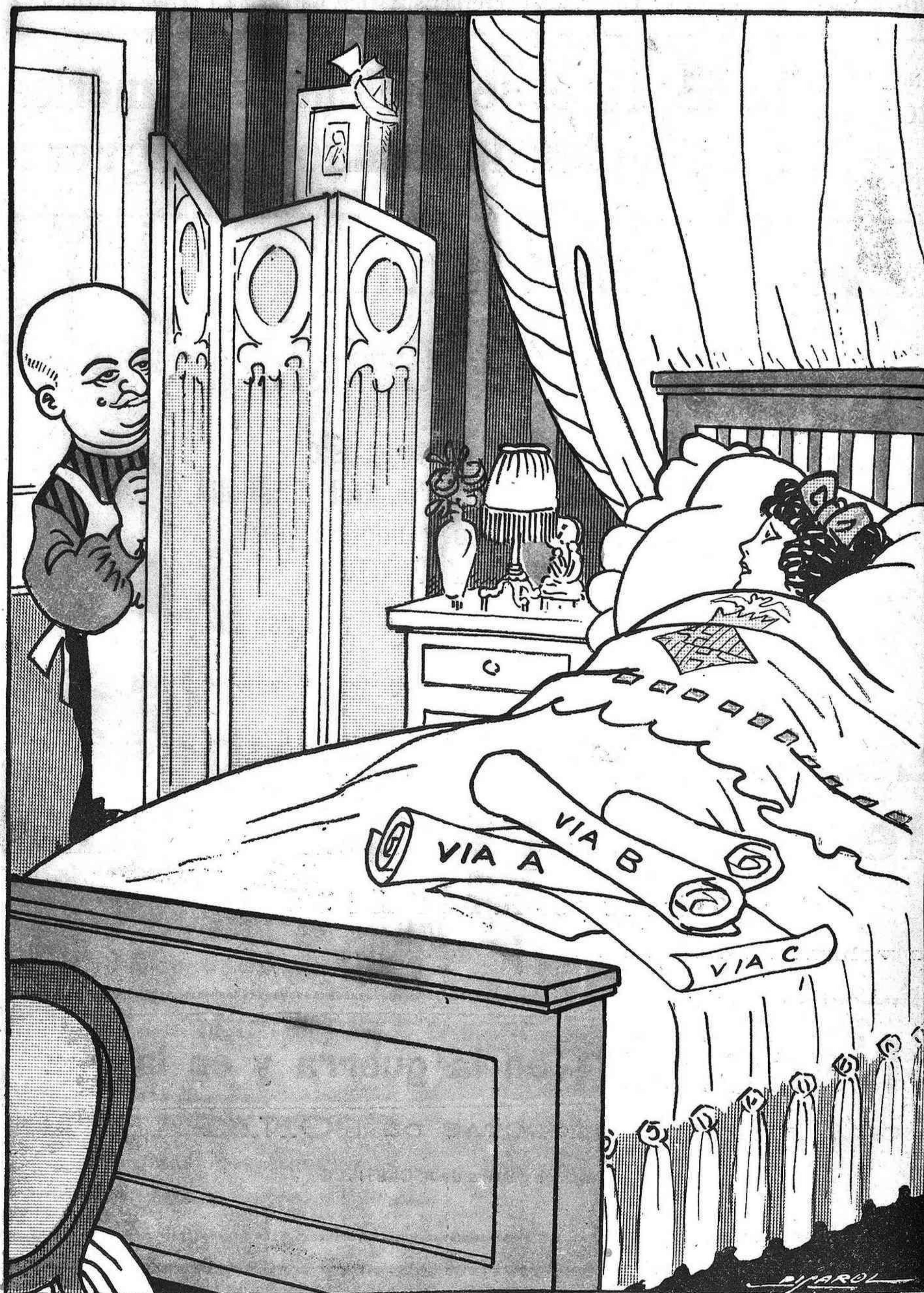
Napoleón en la guerra y en la paz

CIEN FAMOSAS ANÉCDOTAS DE BONAPARTE

Versión castellana de A. CASTILLO

Un tomo: Ptas. 1

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

DESPERTANT A LA REFORMA

EL CAMBRER COLLASSO:—Senyora!.,. Apa, que és hora de llevar-se!